

Innst. S. nr. 142

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget frå næringskomiteen

St.prp. nr. 27 (2007-2008)

Innstilling frå næringskomiteen om statleg garanti til Kongsberg Defence and Aerospace AS for bygging av komposittfabrikk

Til Stortinget

1. SAMANDRAG

1.1 Innledning

Regjeringen legger i proposisjonen frem forslag om å gi Kongsberg Defence & Aerospace AS (KDA) en statlig garanti i forbindelse med bygging av en ny fabrikk for komposittproduksjon. Produksjon av avanserte komposittmaterialer er vurdert som et strategisk satsingsområde for norsk forsvarsrelatert industri, og er særlig aktuelt i industriplanene som utvikles i samarbeid med leverandørene av et mulig nytt kampfly til det norske forsvaret.

Stortinget besluttet i 2001 (Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001)) at en fremskaffelse av nye kampfly skulle forberedes. Regjeringen har lagt forholdene til rette for en reell konkurranse i kampflyanskaffelsen, og har utvidet og forsterket den etablerte dialogen med alle de tre potensielle leverandørene, EADS (Eurofighter), Lockheed Martin (Joint Strike Fighter, JSF) og SAAB (JAS Gripen).

Dersom norske myndigheter beslutter å anskaffe nye kampfly, vil KDA være aktuell som leverandør av komposittkomponenter til den av de tre leverandørene som blir valgt. For EADS og SAAB vil dette være aktuelt i form av gjenkjøpsavtaler, som inngås som ledd i en eventuell anskaffelse.

I påvente av en beslutning om en norsk kampflyanskaffelse har Norge deltatt i det internasjonale samarbeidet om utvikling og produksjon av kamp-

flyet F-35 Lightning II JSF. Norges deltagelse i dette samarbeidet har gitt KDA mulighet til å konkurrere om kontrakter, og det er nå inngått avtaler om leveranser til JSF som danner grunnlag for å etablere en ny fabrikk for komposittproduksjon.

I henhold til avtalene som er inngått med LM og Northrop Grumman (NGR), skal leveransene starte i 2010. Bygging av den nye fabrikk startet i 2007. Dersom myndighetene på et senere tidspunkt skulle beslutte ikke å anskaffe nye kampfly, kan KDA se seg nødt til å avvikle JSF-relatert virksomhet ved fabrikk.

Forslaget innebærer at garantien blir utløst dersom norske myndigheter velger ikke å anskaffe nye kampfly på et tidspunkt hvor KDA vil ha foretatt betydelige investeringer i prosjektet. Dersom det besluttes å kjøpe Eurofighter eller JAS Gripen, kan det bli aktuelt for KDA å stille om til produksjon for deltagelse i gjenkjøpsprosjekter med den valgte leverandør.

Regjeringen planlegger å fremme en egen proposisjon om anskaffelse av nye kampfly mot slutten av 2008. Ved fremleggelsen av kampflyproposisjonen til Stortinget vil Regjeringens valgte kandidat og anbefalte prosjektomfang bli presentert. Regjeringen legger vekt på at en eventuell anskaffelse av nye kampfly skal gi industrielle muligheter til norsk næringsliv, og på at oppbygging av kompetanse og produksjon i forbindelse med militære formål over tid gir kompetansemiljøer, teknologi og produkter som kan nyttiggjøres også i sivil sektor. Det er ønskelig at komposittoppdrag i tilknytning til kampflyanskaffelsen kan danne grunnlag for et nasjonalt løft innen materialteknologi.

For Regjeringen er det avgjørende at de tre aktuelle leverandørene skal kunne konkurrere på likeverdige vilkår. Det må samtidig understrekes at industrimuligheter knyttet til en anskaffelse av Eurofighter

eller JAS Gripen vil komme i stand på andre vilkår enn i JSF-programmet. Ved en eventuell anskaffelse av Eurofighter eller JAS Gripen vil industripakkene bli realisert gjennom gjenkjøpsavtaler. Oppdragene som norsk industri tilbys vil derfor ikke nødvendigvis være knyttet til utvikling eller produksjon av det aktuelle kampflyet.

I JSF-sammenheng er det ikke aktuelt med gjenkjøp. Ved en eventuell anskaffelse av JSF vil industrideltagelse være et resultat av Norges status som partnernasjon i JSF-programmet. Norge har deltatt i utviklingsfasen av JSF siden sommeren 2002, og undertegnet i januar 2007 en avtale om deltagelse i produksjonsfasen. Det er også undertegnet et "Letter of Intent" med LM relatert til de norske industrielle mulighetene i programmet. Deltagelsen har gitt norsk industri mulighet til å konkurrere om kontrakter i utviklingsprosjekter og produksjonsoppdrag. Norsk industri konkurrerer da på like vilkår som andre nasjoner med tilsvarende partnerstatus.

1.2 Kongsberg Defence and Aerospace AS sitt prosjekt

Kongsberg Defence and Aerospace AS (KDA) har over flere år bygget opp komposittproduksjon på Kongsberg. Leveransene er blant annet knyttet til romfartsindustri og fly- og helikopterproduksjon.

KDA leverte tilbud på en forespørsel fra LM på produksjon av et større antall komponenter til flyets struktur. KDA er nå prekvalifisert for deltagelse i produksjon av JSF, og er forespeilet kontrakter på komposittkomponenter fra og med 2010. KDA og LM har inngått en foreløpig kontrakt basert på KDA's tilbud med avtale om maksimalpris. Det gjenstår imidlertid fremdeles å forhandle ferdig en del av betingelsene for kontrakten, og å etablere endelig produksjonsunderlag.

De nye kontraktene med LM og NGR krever en produksjonskapasitet og automasjonsgrad som gjør det nødvendig å bygge en ny fabrikk med nye maskiner og utstyr på Kongsberg. Kontraktene omfatter leveranser i størrelsesorden 7-8 mrd. kroner. Tallene er basert på plantallet for fly som er vurdert av USA, UK og Norge. Fabrikken vil starte produksjonen i 2008 og sysselsette i størrelsesorden 200 personer.

De første leveransene fra KDA til JSF-programmet skal finne sted i 2010. For å kunne levere i tide til den aktuelle produksjonsfasen av JSF har bygging av ny fabrikk startet før Stortinget har behandlet spørsmålet om fremtidig kampflykapasitet. Utfallet av fremtidige beslutninger i Norge representerer dermed en risiko for KDA's prosjekt. Dersom norske myndigheter skulle beslutte ikke å anskaffe kampfly, kan KDA bli uaktuell som deltager i produksjonsteamet for JSF. I så tilfelle vil kontraktene bli overført til andre partnernasjoner. KDA vil da se seg

nødt til å utvikle JSF-relatert virksomhet ved fabrikkene.

Dersom det besluttes å anskaffe Eurofighter eller JAS Gripen, kan også videre deltagelse i JSF-programmet være uaktuelt. Samtidig kan muligheten til å kreve gjenkjøp fra leverandørene bak Eurofighter og JAS Gripen åpne for nye muligheter for komposittkontrakter til KDA. Regjeringen har lagt vekt på at slike komposittoppdrag skal legges inn i eventuelle gjenkjøpsavtaler knyttet til en kampflyanskaffelse.

KDA ble i brev fra Nærings- og handelsdepartementet av 5. juli 2007 orientert om at Regjeringen ville fremme forslag om å stille en garanti for det tilfellet at norske myndigheter beslutter ikke å anskaffe kampfly. I brevet ble det tatt forbehold om Stortingets samtykke. Det fremgår videre at dersom Norge skulle velge Eurofighter eller JAS Gripen, vil Regjeringen vurdere en søknad om støtte til omstilling fra komposittproduksjon for JSF til produksjon for den valgte leverandør. Brevet er tatt inn som vedlegg til proposisjonen.

1.3 Unntak fra bestemmelsene om offentlig støtte

En statsgaranti anses som offentlig støtte idet garantien utstedes. EØS-avtalen artikkel 61 (1) forbyr offentlig støtte som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer. Artikkel 123 i EØS-avtalen åpner imidlertid for unntak fra bestemmelsene om offentlig støtte for produksjon av, og handel med, krigsmateriell.

Materialteknologi er et av de åtte strategiske kompetanseområdene for Forsvaret. Det vil være av vesentlig strategisk betydning for Forsvaret at norsk industri har innsikt i design og produksjon av avanserte komposittmaterialer, slik de aktuelle kontraktene for JSF-produksjon vil medføre. En slik innsikt og kompetanse er særdeles relevant også for utvikling av egne produkter. Regjeringens oppfatning er derfor at produksjon av, og handel med, komposittdele av denne type omfattes av unntaket i EØS-avtalen artikkel 123. Staten vil i forhandlinger med KDA sikre at en eventuell sivil del av fabrikken ikke drar økonomiske fordeler av garantien.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Garantien utstedes av Nærings- og handelsdepartementet. Departementets administrative kostnader vil bli dekket innenfor eksisterende rammer. I forhandlingene, og ved utarbeidelse av garantidokumentene, vil departementet benytte seg av GIEKs garantikompetanse. Det kan også bli aktuelt for departementet å benytte seg av GIEK i oppfølgingen av garantien. Til dekning av GIEKs administrative kostnader kan det bli aktuelt å kreve inn en særskilt

garantipremie. Det er ikke lagt opp til at det vil bli krevd garantipremie knyttet til spørsmålet om valg av kampfly. Nærings- og handelsdepartementet vil også ta sikte på å avklare tidsrammen for garantien i forhandlingene med KDA.

1.5 Forslag

Regjeringen foreslår at staten tilbyr KDA en garanti som gir dekning til KDA i det tilfellet at norske myndigheter beslutter ikke å anskaffe nye kampfly.

Garantien vil ha en ramme på maksimum 737 mill. kroner, og innebærer at staten har pant i fabrikk, maskiner og annet inventar. Garantien forutsetter at KDA forplikter seg til å kjøpe fabrikk tilbake for minimum 240 mill. kroner. Staten vil stå fritt til å avhende fabrikk til en høyere pris. Netto garantibeløp blir således maksimum 497 mill. kroner.

Nærings- og handelsdepartementet vil med Stortingets fullmakt forhandle med KDA om en avtale innenfor den rammen som er beskrevet i forslaget.

2. MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, frå Framstegspartiet, Kåre Fostervold, Øyvind Korsberg og Tove Nyhus, frå Høgre, Rolf Jarle Bröske og Torbjørn Hansen, frå Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, frå Kristeleg Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, frå Senterpartiet, Randi Sollie Denstad, og frå Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til Regjeringa sitt framlegg om å gje ein statleg garanti til Kongsberg Defence and Aerospace AS (KDA), med ei ramme på inntil 737 mill. kroner til dekning av kostnader knytt til etablering av ein fabrikk for komposittproduksjon.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, viser til at garantien skal gje dekning til KDA på dei vilkår som går fram av proposisjonen, og kan berre gjerast gjeldande dersom Stortinget vedtar at det ikkje skal kjøpast inn nye kampfly. Fleirtalet støttar dette.

Fleirtalet viser til at Stortinget i 2001 vedtok at kjøp av nye kampfly skulle førebuaast, jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001) og Innst. S. nr. 342 (2000-2001). Regjeringa har lagt til rette for reell konkurranse mellom tre potensielle kampflyleverandørar. Fleirtalet vektlegg at garantien blir kandidatuavhengig, slik at den bidrar til å oppretthalde den konkurransen som er lagt til grunn for kjøp av kampfly.

Dersom Noreg skal kjøpe nye kampfly, er det viktig at det gir industrielle mulegheiter til norsk næringsliv i form av gjenkjøp/industrielt samarbeid. Fleirtalet vektlegg at Regjeringa arbeider for at eit eventuelt kjøp av nye kampfly skal gi industrielle mulegheiter til norsk næringsliv. Fleirtalet har merka seg at Regjeringa legg stor vekt på at oppbygging av kompetanse og produksjon i samband med militære formål over tid gir kompetansemiljø, teknologi og produkt som kan nyttiggjerast også i sivil sektor. Fleirtalet støttar dette.

Fleirtalet viser til at kompositt kan nyttast både i militær og sivil flyindustri, offshore- og maritim industri og bilproduksjon, og at det har eit stort potensial. Regjeringa har definert produksjon av avanserte komposittmateriale som eit strategisk satsingsområde for norsk forsvarsrelatert industri, noko fleirtalet støttar.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til svarbrevet fra statsråd Dag Terje Andersen, datert 23. januar 2008 (vedlagt), der det fremkommer at omsetningen ved komposittaktiviteten til Kongsberg Defence and Aerospace AS (KDA) i 2007 var på 25 mill. kroner.

Disse medlemmer viser også til at det fortsatt er en del usikkerhet om hvorvidt flykjøp vil bli realisert, og eventuelt tidspunktet for når dette vil skje. Disse medlemmer mener også det er mange uavklarte spørsmål rundt det industrielle potensialet for komposittproduksjon ved KDA, og viser til at Forsvarsdepartementet i brev form har bedt om en avklaring rundt dette spørsmålet fra potensielle flyleverandører innen 28. april 2008.

Disse medlemmer forutsetter at Regjeringen sørger for en reell likebehandling av alle de 3 potensielle kampflyleverandørene, og at prosessen frem mot en beslutning innebærer en konkurranse på like vilkår.

Disse medlemmer vil understreke at de ser positivt på næringsutvikling i Norge, og mener at Stortinget bør støtte opp om de muligheter ulike næringsaktører har for ekspansjon i sin produksjon.

Disse medlemmer vil allikevel understreke at Stortinget til enhver tid bør bli forelagt det best mulige beslutningsgrunnlaget, og at vi derfor i denne saken bør avvente svarene fra potensielle kampflyleverandører til Forsvarsdepartementet som forventes innen utgangen av april 2008.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

"St.prp. nr. 27 (2007-2008) om statlig garanti til Kongsberg Defence and Aerospace AS for bygging av komposittfabrikk sendes tilbake til Regjeringen. Stortinget ber Regjeringen fremme ny sak om statlig

garanti til Kongsberg Defence and Aerospace AS for bygging av komposittfabrikk når de tre kampflykandidatene har levert inn sine respektive industriplaner og disse er evaluert."

3. FORSLAG FRÅ MINDRETAL

Forslag frå Framstegspartiet:

St.prp. nr. 27 (2007-2008) om statlig garanti til Kongsberg Defence and Aerospace AS for bygging av komposittfabrikk sendes tilbake til Regjeringen. Stortinget ber Regjeringen fremme ny sak om statlig garanti til Kongsberg Defence and Aerospace AS for bygging av komposittfabrikk når de tre kampflykandidatene har levert inn sine respektive industriplaner og disse er evaluert.

4. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen si tilråding vert fremma av samtlige av medlemene i komiteen, unnateke medlemene frå Framstegspartiet.

Komiteen har elles ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjere følgjande

v e d t a k :

Stortinget samtykker i at staten ved Nærings- og handelsdepartementet kan gi Kongsberg Defence and Aerospace AS garanti med ramme inntil 737 mill. kroner til dekning av kostnader knyttet til etablering av komposittfabrikk for produksjon av deler til kampfly.

Garantien gis på de vilkår som er beskrevet i proposisjonen, og gjøres bare gjeldende i det tilfellet at norske myndigheter beslutter ikke å anskaffe nye kampfly.

Oslo, i næringskomiteen, den 14. februar 2008

Gunvor Eldegard

fung. leiar

Sigrun Eng

ordførar

Vedlegg

Brev frå Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, dagsett 23. januar 2008

Spørsmål fra næringskomiteen i forbindelse med behandling av St. prp. nr. 27 (2007-2008)

Jeg viser til brev av 16. januar 2008 med spørsmål fra saksordfører Fostervold vedrørende St.prp. nr. 27 (2007-2008). Jeg har følgende svar til spørsmålene:

1. *I proposisjonen fremgår det at "Dersom norske myndigheter ikke tilbyr KDA risikoavlastning for komposittprosjektet..." vil den næringspolitiske begrunnelsen for å vurdere JSF som kandidat bli sterkt svekket." Hvordan vurderer Regjeringen dette opp mot at proposisjonen slår fast at "Regjeringen er opptatt av at de tre kandidatene knyttet til en eventuell anskaffelse av nye kampfly skal konkurrere på likeverdige vilkår."?*

Svar: For Regjeringen er det viktigst å ha med alle kandidatene videre inn i evalueringsprosessen for til slutt å velge den kandidaten som best tilfredsstiller våre nasjonale behov. Ved å gi KDA den fremlagte risikoavlastningen vil vi sikre nasjonalt næringspolitisk utbytte dersom vi velger JSF som fremtidig kampfly. Samtidig har vi ovenfor Eurofighter og JAS Gripen påpekt de komposittmulighetene som åpner seg på Kongsberg. Målet er å få en vinnvinn situasjon gjennom å beholde JSF som mulig kandidat, samtidig som komposittmulighetene også er tilgjengelige ved et eventuelt valg av en av de to andre kandidatene. Gjennom forespørselen om bindende tilbud som Forsvarsdepartementet nylig har sendt til de tre kandidatene er det stilt likelydende krav om at man gjennom de respektive industriplanene beskriver komposittrelaterte prosjekter, inkludert produksjonsoppdrag til Kongsberg. Dette kravet er i tråd med regjeringens satsing innenfor dette feltet.

JSF er for øvrig et internasjonalt samarbeidsprosjekt hvor Norge har vært deltager siden 1997. Vi må følge prosjektets fremdrift i forbindelse med tildeling av produksjonsoppdrag. Gjenkjøpsprosjekter genereres ut fra en annen fremdriftsplan.

2. *I en konkurranse med bare en vinner vil det å iverksette tiltak for å unngå at en kandidat svekkes være det samme som å styrke denne kandidaten og dermed svekke de andre. Ser Regjeringen at dette kan oppfattes å være i motstrid til at kandidatene skal konkurrere på likeverdige vilkår?*

Svar: Jeg henviser til mitt forrige svar. For regjeringen har det vært et mål å sikre at norsk industri får del i de industrielle mulighetene som JSF-programmet gir, uten at dette skal gå på bekostning av de to andre kandidatenes muligheter til å bli valgt. Garantens siktemål er å redusere den usikkerheten KDA står overfor hva gjelder den fremtidige politiske beslutning om anskaffelse av kampfly, uten på noen måte å forskuttere hvilken kandidat som velges til slutt, dersom man velger å kjøpe.

3. *Betyr det at kandidatene skal konkurrere på likeverdige vilkår at regjeringen vil akseptere det dersom en annen kandidat enn JSF heller ikke tilbyr gjenkjøp, men såkalt "Best Value"? Vil det i så fall være aktuelt å stille tilsvarende garantier for å styrke deres kandidatur?*

Svar: Industrisamarbeidet i JSF-programmet er tuftet på en avtale mellom de ni partnernasjonene i programmet. Som deltager i dette programmet, har Norge sagt fra seg muligheten til å kreve ordinært gjenkjøp ved en eventuell anskaffelse. Kampflykandidatene er forskjellige i natur, og samarbeidskonseptene er ulike. Ikke bare er flyene forskjellige, men også den industrielle tilnærmingen er ulik. Det er viktig å presisere at for begge de to europeiske kandidatene er det tale om direkte anskaffelse, og da med et krav om gjenkjøp, etter vanlig norsk praksis. Det er også dette de har tilbudt. Med den amerikanske kandidaten har vi, på lik linje med de andre partnerlandene, akseptert "best value" som er en modell for håndtering av de industrielle aspektene. De tre kampflykandidatenes industriplaner som Forsvarsdepartementet forventer innlevert innen 28. april vil for øvrig bli evaluert ved hjelp av den samme modellen, opp mot helt identiske evalueringskriterier, uavhengig av hva planene benevnes.

4. *Er det aktuelt for Regjeringen å bruke tilsvarende beløp eller tilsvarende garantier for å styrke industrideltakelsen ved valg av andre kandidater utover det kandidatene selv tilbyr?*

Svar: Denne garantien er knyttet til selve fabriken på Kongsberg og relaterer seg til om det blir anskaffet kampfly eller ikke. Derfor vil garantien kunne stilles uavhengig av kampflyvalg.

Jeg vil som tilleggsinformasjon nevne at regjeringen i april i fjor besluttet å benytte inntil 150 millioner kroner til videre utvikling av samarbeidet med

både Eurofighter og JAS Gripen. Dette styrker disse to kandidatene hva gjelder mulighet til å konkurrere på industrielle samarbeidsmuligheter i en eventuell gjenkjøpsavtale.

5. Etter at Regjeringen la frem denne proposisjonen har Eurofighter "suspendert" sin kampanje. Kan forslaget i denne proposisjonen ha hatt noen innvirkning på denne beslutningen?

Svar: Det er ikke noe i Eurofighters to brev til Forsvarsdepartementet som tyder på dette. Eurofighter har tidligere svart positivt på at de vil arbeide for å legge komposittproduksjon til anlegget på Kongsberg. Jeg vil for øvrig gjøre oppmerksom på at Eurofighter også har "suspendert" sin aktivitet i Danmark.

6. Hvor mye av det anslåtte oppdragsomfang som skissert vil være garantert i form av bindende kontrakter ved at denne garantien gis?

Svar: Den foreslåtte garantien er ikke bundet til kontrakter, men til bygningen. Kontraktenes omfang, og lønnsomheten i prosjektet, betraktes som en kommersiell risiko som KDA selv må ta. Det er i den fasen programmet (JSF) er inne i nå (lavrateproduksjonen), ikke snakk om langtidskontrakter. Se også svar på spørsmål nr. 9.

7. Dersom Norge velger et annet kampfly enn JSF, vil denne garantien svekke andre bedrifter enn KDA sine muligheter til å få gjenkjøpsavtaler med den valgte produsenten?

Svar: Garantien har ingen betydning for andre bedrifters muligheter til å inngå samarbeid med de tre kandidatene.

Når det gjelder den norske komposittsatsingen, som denne garantien er en del av, har norske myndigheter lagt føringer om komposittoppdrag for de industripakkene som skal tilbys av kandidatene. En del av industriopplegget, uansett valg av kandidat, vil derfor være bundet opp i komposittoppdrag til Kongsberg.

8. Har regjeringen vurdert andre alternativer enn KDA for en slik garanti?

Svar: Garantien gis på bakgrunn av en søknad fra KDA.

9. I proposisjonen sier Regjeringen at det er gjort avtaler om leveranser til JSF som danner grunnlag for å etablere en ny fabrikk for komposittproduksjon. Hvor store er disse inngåtte avtalene om reell produksjon og over hvilke tidsrom løper de?

Svar: KDA har inngått intensjonsavtaler om produksjon av deler til JSF for Low Rate Initial Production (LRIP) i fase 3 til 7. Verdien er ca. 1,3 MRD NOK. LRIP 3 til 7 strekker seg fra 2009 og ut 2014. Avtalene omfatter også opplæring og teknologioverføring, der KDA nå er i ferd med å gå inn i siste fase før kvalifisering til JSF produksjon. Ved videre produksjon inn i "Full Rate Production"-fasen vil den totale omsetningen av komposittdele til JSF overstige 10 MRD NOK. Denne fasen vil strekke seg forbi 2027.

10. Hvilke garantier har Norge fått fra USA om konkrete sikre kontrakter som omfatter kjøp av komposittprodukter fra KDA, og hvor store er disse garanterte kontraktene?

Svar: USA er ikke forhandlingspart. Det er Lockheed Martin og Northrop Grumman som er motparter for KDA når det gjelder leveranser til JSF-programmet. Det er således ikke gitt noen garantier fra amerikanske myndigheter overfor Norge som partner i JSF-programmet. Kontrakter for de første produksjonsårene tildeles årlig. Det er ikke gitt garantier ut over dette. Potensialet er imidlertid som anført i punkt 9.

11. Dersom leveransen må omstilles fra produksjonen for JSF til en av de andre tilbyderne, hva vil dette innebære av kostnader i forbindelse med ombygging og andre eventuelle tilpasninger?

Svar: KDA's kostnader ved en eventuell omstilling vil være avhengig av de prosjektspesifikke investeringer som er fastsatt for leveranser til JSF og de nye investeringer som eventuelt vil følge av leveranser til en av de andre kandidatene. Det kan her dreie seg om utskifting av maskiner og utstyr. Jeg henviser til proposisjonens vedlegg 1, brev av 5. juli 2007 fra Nærings- og handelsdepartementet til KDA hvor det fremgår at KDA har ønsket å få en garanti som gav dekning for risiko for omstillingskostnader. Regjeringens holdning er at den vil vurdere en eventuell søknad om støtte knyttet til omstilling dersom dette blir aktuelt.

12. I proposisjonen fremgår det at KDA gjennom flere år har bygget opp komposittproduksjonen. Hvor stor er denne omsetningen nå?

Svar: KDA startet opp med en liten komposittaktivitet i 1991, som var spesielt knyttet til produksjon av vinger til Penguin og andre mindre, men komplekse enheter i kompositt. Komposittaktiviteten ble sterkt utvidet i 2001 ved etablering av ny fabrikk på 4500 m² med produksjon av deler til Eurofighter,

NH90, Penguin og NSM samt enkelte avanserte deler til romvirksomheten. Aktiviteten har vært noe varierende med omsetning fra 170 MNOK i 2004 til 25 MNOK i 2007.

13. *Hvilke garantier er gitt fra Eurofighter og JAS Gripen om produksjon av kompositt ved KDA, dersom ikke JSF gis kontrakten om å levere kampfly?*

Vi har mottatt brev fra både Eurofighter GmbH og Gripen International der disse tilkjenner et komposittpotensial. Begge anser kompositt som et svært interessant satsingsområde. I brevet fra Eurofighter anslås potensialet for oppdrag til Norge til over 5 milliarder kroner. I brevet fra leverandøren av JAS Gripen er det ikke er nevnt noen spesifikk sum, men vi antar dette blir konkretisert i den industriplanen som forventes mottatt innen 28. april 2008.

